

А махуэр фагъуэт. Пшэр уалэ-уалэу
Дыгъэм щхьэхынэу теджэдырт,
Щыльэ даущым дэщыгъуэ щыклэу
Уафэм гыныфэу зикъузырт.
Зи ежъэжыгъуэр къэблэгъа уэсым
Нэпсыр и щлагъым щигъэжырт,
Къуажэм и гупэклэ бгыху жьэгъум
Мылыщхъуэ афэр щихыжырт.
Уэрам-уэрамым шызежэ шухэм
Шыгъуэгу щхьэгъубжэхэмклэ фызхэр клэлъыплът,
Дэнэ лъэныкъуэкли зэгуо-зэклийхэм
Сабий гы макъхэр кыыхэшт.
Анэ шынахэр бынхэм клэлъыджэурэ
Гъунэгъу-жэрэгъухэр къажыхьхэр,
Къэхъун-къэщлэнхэм зи хамыщыклми
Лей куэд щлагъужурэ жалэжхэр.

Балъкъ адрыщклэ - къуажэм пэблагъэу -
Аурсэнтх джабэм зауэр шагъэш,
Бдзамцлэ уэшх плащэр щхьэм щоклутэх,
Шухэр дыгъаплэм шызэррохьэх.
Къуажэку урамым улэгъэ пхахэр
Щлаклуэ тепхъуауэ кыдашэ,
Шу вагъуэ ижхэр дэнэ лъэныкъуэкли
Замыплъыхьыжхэу щолъатэ.
Ахъшэм адакъэу гъуо шыклэупсым
Цыхур хущиджэурэ мэгуо,
Щыгур дэгызу зэман-зэманклэ
Топыжь губжыхэр зэблоу.
Гъуо шыклэупсыр мыпсэхужыххэу:
“Уай, къуажэ махуэ! Іуэху ин къэхъуаш,
Лы хъуа цыхухъухэр зэлущлэм фыклэу!” -
Шыжъым теухъу плащлэу хыхъаш.

Блэклым и гъуэгуу - хьэзэрышхыплэу
Къуажэм и гупэклэ зы унэ,
Анэ фызабэм дэщыгъуэ щыклэу,

Лъапэм зигъэшү щолъагъуэ.
Бгъэныщхъэ лъахъшэм и пщӀантӀэр
Бгым къежэх псыдзэмкӀэ пшахъуавэщ,
Мывэжъ щыжахэм я лыцыр
Анэ щхъэ бапхъэм и плъыфэщ.
Унэ блын гупэм анэр щыдыжэу -
Дакъэм и нэпсыр толъалъэ,
Абы и бгъуэщӀкӀэ щӀалэщӀэ гуэрым
Къамэжъым пщэпсыр ирешӀэ.
Анэм и нэпсыр лӀгукӀэ илъэщӀурэ
И лупэ плащӀэхэр зэтоуэ,
Дунейм щӀлэххэу и щӀалэ пажэм
КӀэлъоплъ, дыжэныр щогъупщэ.
Анэ гумащӀэм зэхыщӀыкӀыфыркъым
ГъащӀэр пщылыплӀэм зэрыщыпудыр,
Удын йомыдзмэ уи бийхэм
Щхъэхуитыныгъэ къузэрамытыр.
Щоуэр а анэр. ЛӀэныгъэ щылэ
Лыгъэ зехъэным пыхъамкӀэ?
Щхъэхуитыныгъэм щӀэбэну кӀуэдкӀэ
Ар сыткӀэ хъуну хъэдагъэ?
Фызыжъщ, гухэщӀым ар иужьгуащи
Аращ а анэр щӀэгумэщӀар,
ГъащӀэр насыпкӀэ гуэшауэ пэжу
Къыжыралащи... щӀэнэщхъеяр.
- Мэжидыр щӀалэщ, дуней толъкъуным
Хэхуэнущ, - жиӀэу анэр мэдзыхэ.
Махуищ нэсащи лыщӀаплӀэ пщӀантӀэм
Ар дыхъэжакъыми мэшынэ.
“Бын пажэу сӀлэр сӀэщӀлӀмэ нобэ
Фызабэ дыдэу сыкъонэ,
Нэгъабэ нафӀэми гуауэу хэсхахэр
НобикӀ къыслъысмэ сылакъэ” -
И щхъэр къелэтыр, дыжыныр ибгъукӀэ
ЕгъэтӀылъыжри гуауэу мэщатэр,
Псалъэр тэлайкӀэ хуэмышэрыуэу
Игу егъэбыдэри мыр желэр:

“Уэ насыпыншэр сыт узыхэтыр, -
Дуней нафлэсым ущыхэлъадэр?
Уи адэм и махуэр пщыгъупщэжауэ
Бэлыхь къэпхьыну уздэкӀуэр?
Уи адэ тхэмышцкӀэр нэгъабэ гуауэу
КъуанщӀэ уӀахуэу къысхуахьыжаш,
Си нэпс щӀэжахэр щӀэмыгъущхьэжу
СыбгъэгӀэну уэри уежъаш.
Нэгъабэ ещхьу щхьэлъащӀэ пцӀанэу
Кадет шы бгъэгум сыщӀумыгъахуэ;
Щыгъэт, аргуэру сумыгъэгӀэ,
Пщыхь лей солъагъур - сошынэ!”
Ӏэдэу Мэжидыр анэм и псалъэм
ЩӀодэу, и къамэр ирелъхьэр,
ДыхьэшхыпцӀ щӀыкӀэу - игъэгущхуэну -
Абы и пащхьэм йоувэр:
“Нанэ, гупсысэт, си адэм и бийхэм
Сыраауанмэ нобэ уфӀэфӀ?
“НафӀэ” жыхуэпӀэу узыщышынэр
Жьэгурыс цыхумкӀэ нэхьыфӀ?
Ди гъунэгъу псори, ди благъи
Йожьэр, си закъуэ унэм сисын,
“НафӀэ” жыхуэпӀэм сыхыумыгъэхьэкӀи
КӀэ къуагъкӀэ гъащӀэр пхьумэн?
ЗикӀ умышынэ, си ныбжь нэсауэ
Нобэ зэуакӀуэ сежъакъым,
Къуэшхэр щызауэкӀэ шы ӀумпӀэр
ЯхуэсӀыгъынуц - нэгъуэщӀкъым”.
Игу дахэ хуищӀри Мэжид арыхэу
Гупсысэ чэфу пцӀантӀэм дэклащ,
ЗэкӀэлъымыкӀуэт дзакӀуэм хыхьэнуй,
И анэм и лъэлумкӀи дзыхаш.
Ауэ бэлыхьу и нэгъу щӀэкӀахэр
Абы и пащхьэм щоныбжьхэр,
И адэм и махуэу пшагъуэбэр
Иджы и нэгум щӀохьэжхэр:
“Щымахуэр дзакъэу мазэхэ жэшт,

Хужьхэр чэфыжьхэу къяажэм щызеуэрт,
Унэхэм щіэуэурэ яхъунщіэрт,
Фызхэр шыбгъэгуклэ зэрахуэрт.
Анэ клэкъяуащіэр сабийм ялыгъыу
Лъамціэу уэс щылым щыгъуэгхэрт,
Жэщыбгым тэджри гуауэр хуэмышьу
Си адэр щіэклати - щтауэ дыпэплъэрт,
Тщіэртэкъым ди адэм хужьышэр
Техуэу а жэщым ихъауэ,
Ди гуи къэклатэкъым а гуауэр
Дэ сабий быным тлъагъуну...
Хъэуэ, сыхуейкъым. Хужьхэр аргуэру
Къяажэм кыдыхьэмэ сыреліэ,
Сымызэуэфми псы фалъэ, дауи,
Къуэшхэм естынкъэ, сыреклуэ...”
Къяажэм и цыхухэр гуп-гупу
Іэщэ зэратхэу щолъагъур,
“Щіэхыу зыужьыт!” - жыхуалэ псалъэр
Дэнэ лъэныкъуэкли щалэтыр.
Ауэ зыкъомри шынахэу бжыхьым
Зыщаунэгъуэдджхэурэ щохасэ,
Шу зэщіэшасэхэм яхуэдзэлашхэу,
Къэхъунум пэплъэхэу мэдалуэ.
Лыжь жьакіэху гуэри а гупым хэтци
Псом хуэмыдэжу мэтхъэусыхэр,
Цыху зэхэзежэхэм и Іэр яхуищіурэ,
Щэху зыригъэщіурэ мыр желэр:
“Пщырэ пащтыхьрэ зымыдэ гупу
Алыхь унафэм и бийхэм -
Зауэн зигу илъу гъуэцахэм
Тхъэм дыщихъумэ я нафІэм.
КъурІэным итыр сэ сыбзыщІыну,
СаукІыу щытми, сыхуиткъым,
Мы зауэм хыхъэу нобэ мыдалуэри
Муслъымэныгъэм итыжкъым”.
Іэщэ Іыгъыным есами бгынтіэу
И бгъумклэ щысу ЕхуэфІыр

И бгъуэщI сэмэгумкIэ епхъуэкIыу
Щыхъэт молащхъуэм тохъуэжыр.

Мис а гуп щэхум Мэжидыр занщIэу
Лъэсу здыблэжым къыраджэ,
Игу мыджылыжу Iэдэу езыри
Къамэм еплъыжурэ нахохъэ.
ЕхуэфI и къуэжъыр нэбгъузкIэ щIэплъу
ЩIалэщIэ пкъыфIэм хуоплъэкIыр,
Молэ жьакIэхум фэрыщIу, щабэу
“Ущие” псалъэхэр къыредзыр.
И гум имылъыр и жьэм еIуатэ -
ЕхуэфIыр щхъэзэу къэнащ,
Унэм яхэсми быным хэзагъэркъым,
Уэрам бжыхъ пкъуоуэ уващ.
Шу зэхэзежэхэр илъагъухункIэ
И гур къолъэтыр, щэхуу мэщатэ,
Утыку къыздэхъум и щхъэр ишийуэрэ
Бэм я унафэм йоплъакIуэ.
Зейм фIэкIуэдарэ хъэ парий щIыкIэу
Лъэныкъуэ псомкIи зегъазэ,
И гузэвэгъуэр къимыгъэнаIуэу
Хэти убзэжурэ бгъэдохъэ.
АдэфIым ещхъу зигъэхъэлэлү
Мэжид и дамэм и Iэр тырелъхъэ,
Аурсэнтхыщхъэм щыгъуагъуэ топхэм
Зыхимыгъэщурэ хуощатэ:
“Сэ бын пэлъытэу нобэ услъагъуу
Захуэр бжесIэнущи едаIуэ.
ЛыщIэ IэнатIэр къэбгъанэу, си псэ,
Мы Iуэху мыхъумыщIэхэр зомыхъэ.
Уи адэ тхъэмыщкIэр сэ си мыжагъуэу,
Хъэтыр сцигъуэту щытат,
УтыкукIэ хуэдэ къуажэм дэмысу
Нэмыс бгъэдэлъу къэсат.
Уи хъэкъ збгъэдэлъ? Хъэрэм сыхуейкъым,
НакIуи ныщхъэбэ ар уэстыжынщ,

Уи анэ тхэмыщклар бэлыхь хыумыдзэ,
Псыдзэщ мы луэхур, уихынщ”.
Мэжидым ещлар, зиухеижыну
Ехуэфлым и бээр зэригъэлэфыр,
И гум флэмыфлу и лыщлэм нобэ
Имыхабзэххэу щлельэлур.

Абы ещлэжыр и адэр щауклым
Ехуэфыр налуэу зэрыгуфлар,
Лэжыаклуэ унэхэм нафлэ езыдзу
Къэзыклухьахэм зэрательхьар.
“Бещтор губжыауэ уэсыр ипхъуатэрт,
Щыльээр иупцлэнурэ ихузырт,
И гузэвэгъуэр бынхэм хуиущэхуу
Си анэм гулэжу кьижыхьырт.
Си къуэш цыклуитлым анэм и къуащлэм
Зыклэращлауэ уэсыр яубэрт,
Гу бзаджэ хужьхэр гуфлэу итлани
“Хьэ быныр” жалэурэ дыхьэшххэрт.
Сэ а зэманым Ехуэфлэхэ сыжэри
Я гуэщ кыхьыжыым зыщызгъэпщклуат,
Хужь хъуаклуэщаклуэхэм я шы лъэ макъым
Си адэм и гъуэгум сыпигъэплъат.
Зэманыр жэщти пщлантлэшхуэм
И абджыпс унэр къызэщлэнат,
И шыфлэдзаплэм шы жэпхъыжахэр,
Щлаклуэ тепхъуахэу, флэдзат.
Афицар чэфхэм я лъакъуэ хьэлъэмклэ,
Уэс клэрымылми, пщлантлэм щытеуэрт,
Абджыпс унэшхуэм пшынауэ макъым
Фочхэр гужагъуэу хэлуклхэрт.
Си гуэншэрыкъым шабийр иштхьащи -
Сысей сфлэщыжыркъым - лъакъуэр диящ,
Си лэдиитыр зэрыдзэжауэ...
Зысхуэубыдыжыркъым, сыщытщ.
Сыныздэдалуэм, щыбым щэху дыдэу
Цыхуитл, сакъыжурэ, зопсалъэ,

Джэду бэкьюэклэу, макъ езмыгъэщлу,
Сэри бжэблыпкъым соклуалэ:
“Цыхум ямышцлэу букламэ дэгъуэщ.
Зы ягъэ клынкъым, кхъуэ ар ирехъу;
Былым лэхъушэм зыхэзыгъэщу
Къэвмыгъэнэххэ цыхухъу!” -
Ехуэфлым щыгъур афицар фагъуэрти
Макъ зэригъэлуу си фэр зэлъащ, -
Зи цей къуащлитыр лъыклэ цлэлауэ
Къанлы пащлагъуэр сцыхуащ.
Ехуэфлыр си адэр зыукла бзаджэхэм
Зэрахэтари флыуэ къэсщлай,
Си адэм и лъыр сщлэжыну щытмэ
Нобэ зэманыр къэсай...” -
Тэлай зыбжанэклэ гупсыса нэужьым
Лыщлалэ пщлантлэм къыгъэзэжащ,
Молэм а лыщлэр дэлуа и гугъуэ,
Ехуэфлым нащхъэ хуищлащ.

Уфащ, пщыхъэщхъэщи уафэр къогъых,
Шыц уэсу къэсыр нэгум ирехъэ,
Ищхъэрэжъ гуащлэр, зимыхъэкъуэжу,
Щыфэм зыпхидзу, мэпапщэ.
Ныжэбэ лъандэрэ гъуор мувылэжу...
Хъэхэр и макъым дохъэкъуэ,
Дэнэ лъэныкъуэкли зэгуо-зэджэжхэм
Сабий жeahэр къагъасклэ.
Нэ флыцлэ плащэхэр щыльэм тенауэ
Гуахъуэм Мэжидыр тещлащ,
И нэгу къыщидзэхэр и бий флэщлыжу
Псори и жагъуэу къэнащ.
Тэлайклэ жауэ ар щыта нэужьым
Гуахъуэр хыфидзэри къежъащ,
Боужьым щыхъэри шагъдий фэкъу псыгъуэр
Шхуэлум езауэу щлишаш.
А шы лъэмакъым Ехуэфлыр
Плэ хуабэм лэфлу хигъэлькъым,

Шагдий фэкью псыгьюэр шхалъэбгьум,
Нафлэдз пигъанэри, щигьюэткъым.
Жэщ щыгъын плащлэклэ, джэдыгу тепхъуауэ,
Молэ гъунэгъум хуэжащ,
Жэщым къэхъуари ныщыхуиуатэм,
И гум ежалэри фэгъуащ.
Молэр нэщхъейуэ занщлэу йоплъыхри,
И бгъэм толэбэри, мэщатэ:
“Зыри плъэклынкъым, нобэ шынагъуэщ, -
Жилэу и дамэр къегъафэ, -
Ауэ а бзаджэхэм ди цыху шахэтклэ
Зыгуэр тщлэфынклэ тлъэклынщ.
Къэдалуэ мыдэ, зыгуэр сэ си гум
Тхъэм къырилъхъащи длэжбынщ.
Уи къуэ Къербэчыр абыхэм фыуэ
Дзыхъ къыхуащлауэ яхэтщ,
Къуажэ Советым и тхаклуэу
луэхугъуэ псомкли “якъуэтщ”.
Уи шыр щашаклэ зауэм клуэ щыклэу
Зыхуейр илэжью хырехъэ,
Дэри хъэрэму дыкъамылъытэу
Утыкухэм хуиту дырехъэ.
Ди мылъку хъэлэлыр тхъумэн дыхуеймэ,
Аращ чэнджэщри, едалуэ;
Икьюклэ шынагъуэщ мы луэхур дэрклэ,
Тхъэ лъаплэм флэфыр ирещлэ.
Абы я луэхур хъуну гурыщхъуэ
Зыщла цыху флейхэр псори клуэдынщ,
Муслъымэныгъэр зымыхъуэж псори
Алыхъ гущлэгъуклэ къелынщ”.
Ехуэфлым и гур тлэклу флы къэхъужри
Молэ чэнджэщри къиштащ,
И напщлэ кырхэр дыригъэуейуэ
Пащлэр илуантлэри клуэжащ.

Къульшыкью зэманым махуэр нэсауэ
Уэс махэм нэпсыр щлэувэрт,

Шхылэн хужьым и щлагьклэ мащлэу
Дыгъаплэм щыльээр щыушырт.
Совет-луэхуцлаплэм и пщлантлэ иным
Цыхубэр хыуэ шызеуэрт,
Уэрам зэв къуаншэхэм дэнэ лъэныкъуэкли
Макъ гузэвэгъуэхэр щалэтхэрт.
Пщлантлэкум деж луащхьэ цыклу итым
Командир гуэри щопсалъэ,
Лъэкл кымыгъанэу Къербэч фэрыщым
Абы кыипсэлъхэм тхьэ щелуэ.
Пащлэ сырыхур тлэкли илуантлэжурэ
Псалъэ жилэну абы кыилех,
И лэхэр ищлурэ, кымыгъэзэну...
И псалъэр быдэу еух.

Мэжидым и гур нафлэу кыисыкыу
Жыжьэу щыбагъым щыщымщ,
Къербэч и луэхур хузэхэмыбзурэ
Шы жьэгъум щлэту йоплъых.
Жылэм узыхьу запылуидзыну
Жилэу Къербэчыр мэдалъэ,
Лыгъэ зехьэклэу кыипсэлъхэм цыхухэр
Мамыру, щымхэу щлодэлухэ.
“Пэжщ, ар и гъащлэм и адэм езэгъкъым,
Къэрэхьэлъкъ телъхьэщ, щлалэфлщ;
Дзэлыкъуэ зэрыпхьуэр щыщылэгъами
И адэм флэнаклэт... хьэлэлщ” -
Щыбагъым дэтхэм ящыщ зытлушым
Щэху зырагъэщлурэ ялуатэрт,
Мурати, хьэщлэти, псалъэ кыипсэлъымклэ
Ар иджын щыклэу щлэдэлурт.
Зауэм хуэплащлэ зищлу а махуэм
Къербэч сырыхум къежыхьыр,
Цыху зэрызехьэхэм хэгуауэу,
Фэрыщлу, “маржэ!” кьелэтыр,
Мэжидым шыгъуэр илыгъщи
Зыщеудыгъур шу къуагъхэм,

Шум халъытауэ зибжынут
Ар ямубыду зэ дэкімэ.

Ар зыдэщытым Къербэч нэщхъыфлэу,
Флэмылуэху щыклэу, бгъэдохъэ,
И щхъэм тоулуэри арыхэу
Шыгъуэм емыплъу мыр желэ:
“Іэу, ди Мэжиди зауэллхэм
Захэплъытауэ ара?
Хъэмэ а зауэр умыщлэу щлалэм
Джэгу кыпфлэщлыжу уежъа?
Уэ ущлалашщ, зауэм уклуэну
Ди командирым идакъым.
Сэ къуэш пэлъытэу узобжыр,
Щыгъэт, мы пщлэхэр пхуэздэнкъым!”
Къербэч и псалъэр кыщыгурылуэм,
Мэжидыр занщлэу кызэщлэнат,
Шыр зэритыжыр “флэмыгуауэжу”,
“Къанэ” - жыхуилэр кхъхъэлъэклат.
“Шырщ уэ уи луэхури, къэбгъуэтыжамэ,
Фи бом щлэпхэжи ар хъумэ,
Уи луэху кысхэлъкъым, сыпщыллкъым,
Си гугъу умыщлу сыщынэ!”...

Мэжид зэгуопыр, и лупэ плэщлэхэр
Зэтырекъузэр, нэщхъейщ, сабырщ.
Махуей флэклахэу и нэгум флыцлэу
Щлэзэрыхъахэм ар ныхуэгъэрщ:
“Къербэчыр нобэ командир хъэщлэм
Зыкыфлигъэщлри ныбжъэгъу хуэхъуаш.
Цыхур щыгъынклэ зэпэщу, псалъэу
Утыку ихъати... Іэтащ.
Зы ягъэ клынкъым, сэри сыцыхукъэ,
А командирым зыкхъэзгъэщлэнщ,
Къуэшхэр щызауэклэ сыхамыгъэтми
Яшхэр схъумэнкъэ сыклуэнщ.”
Пэжщ Мэжид цыклум а уи гупсысэр,

Цыхур зыбжанэм фэклэщ зэраджыр,
Хьэщлэм щыгьынклэщ щыхь зэрыхуащыр,
Жьантлэм фащэклэщ зэрагъэтысыр.
Аргуэру клэщлу, флэмылуэху щыклэу,
Къербэч сырыхур Мэжид къоклуалэ,
И плэм тоулуэри къеубзэ хуэдэу:
“Зумыгъэгусэ, - кьыжыре, -
Бийхэм датекуэрэ зэ къэдгъээжмэ
Шыр уи лыщлапщлэу уэстынщ,
Унэм бгъээжмэ уэрклэ нэхьыфлэщ...
Уи анэ тхэмыщклэр шынэнщ”.
Ауэ Мажидым зыри жимылэу
И лупэ плащлэхэр зэтрекьузэ,
Зауэм нэмысу кьимыгъээзэну
И флэщу и гум ирелъхэ.

Зи хуитыныгъэм хуэплащлэ цыхухэр
Уэрам зэв кьуаншэхэм щызожэр,
Мывэ сэху бжыхьым я сабий цыклухэр,
Я фэр пыклахэу, къоплтыххэр.
Унэ щхэгъубжэхэм топыжьхэр уэхуклэ
Къыдээджызджыжхэурэ бынхэр ягъасклэ,
Мывэ пклэлъейхэм яхуза Балъкы
Хуит зэрыхъуным хуоплащлэ.
А махуэ гуащлэм Муратым щыгъуу
Цыху бжыгъэ куэдыр зэдэшэсащ,
Бжыгъэм хамыбжэми ди Мажид цыклу
Лым захилъытэри яхэуващ.
Махуэр плащлэгъуэщ, хужьыдзэ лувыр
Жылэм къэблагъэу хуежъащ;
Дзэ Плтыхьхэр мащлэщ, хуэмыщлэхэщ,
Бий хьэщхэрылуэхэр гушхуахэщ.
Уанэ зэлаххэр, шхуэ зэрахъуэжхэр,
Шыуэ зыхуейхэр къаубыдхэр,
Ултъижахэми адэ сэшхуэжъхэр
Щлалэ бгы псыгъуэхэм къащтэжхэр.

Мис а лъэхъэнэм шэсын зылъэкӀхэр
Шагъдийм щыдалъэу зэхэуващ,
ВакӀуэлӀ лыхъужьхэр я щылъэ-анэм
Хуит зыхуащӀыну зэщӀэтэджащ.
Лы гъэунэхупӀэу а махуэ гуащӀэм
Джатэ бгы имыххэр кыгъэгубжьащ,
Хужь щхъэ дэхъейхэм я топыжь макъхэм
Бэр жэуаптакӀуэу ныпӀэуващ.
А шу хъэзырхэм заныхуигъазери
Мурат нэщхъыфӀэу яхэгуоуащ,
Гуэрэныжь бжьэпэмкӀэ и лэр ишийуэрэ
Ягу игъэину мыхэр жиӀащ:
“Нобэщ, си кӀуэшхэ, ди цӀыхум
Я бын лыхъужьхэм зыщӀалэтыжхэр,
Къуажэ тхъэмыщкӀэхэм я щылъэ-анэр
ӀэщӀэзытхъахэр щырагъэпсыххэр.
Щыгум хуэхамэхэу лэжьэн зымыдэхэр
Игъэпсэункъым ди махуэм,
Дэ хуитыныгъэр кыдамытыну
ЗикӀ ялъэкӀынкъым ди бийхэм.
Гъатхэ хъэпшыру ди сабий цыкӀухэр
Къэзылтытахэм фахэуэ,
Зэдэу кӀарукӀэ ди бийхэр
Ди щылъэ-анэм тедвгъэхухэ.
Мес, си кӀуэшыфӀхэ, Кыщбалъкъ псыхъуэшхуэм
КӀуэшылъ хэлъадэу щӀидзащ,
Я дзэхэр лъауэ хъӀуцыдз гупыр
Гуэрэныжь бжьэпэм кьежащ.
Мес, ди кӀуэшыфӀхэр анэдэлъху хэкум
ЩхъэщызэукӀхэурэ мэгуэлъхэр,
Шыщхъэмыгъазэу адэ лыхъужьхэм
Сабий зеиншэхэр кӀащӀонхэр.
Фежьэ, си кӀуэшхэ, псэукӀэ тыншыр
Ауэ зауэншэу кӀэкӀуэнкъым,
Къуажэ тхъэмыщкӀэу нэпскӀэ псыфахэр
Зыкъом дымылӀэуи гъущынкъым!”
Зауэм кыикӀауэ псэлъа Муратым

Бэ к̑ару иныр к̑иг̑эушаш,
Ибг ил̑ к̑амэж̑ым Мажиди епл̑урэ
Мурат и псал̑эхэр и гум хых̑аш.
Ауэ мурад̑у абы ищ̑лахэр
К̑емыш̑ул̑энк̑лэ мэш̑ынэ:
“Уи ныб̑ж̑ нэсак̑ым” - к̑ыжрал̑у
Яг̑эк̑уэж̑ынк̑лэ мэх̑ыщ̑лэ.
Л̑эс ц̑ык̑ум и гур зэрыг̑ум
Мурат гу л̑итэри к̑иг̑эувыл̑аш,
И пылэ к̑уацэр к̑ыриуфэхри
Хуэму к̑эпсал̑эри мыхэр жил̑аш:
“Мурат, сол̑эл̑ур, сыщ̑лал̑у щ̑ытми,
Зэуапл̑эр благ̑эщ̑, к̑ыспумубыд,
Шы субыдынк̑э нэг̑уэщ̑ сл̑эмык̑ми,
Ди к̑уажэ шухэм сак̑ых̑ыумыдз”.
Абы и псал̑эм Мурат щедал̑уэм
К̑ыщ̑ыгуф̑ык̑ри иг̑эщ̑лэг̑уаш,
Л̑ы гуг̑э ил̑эхэр игу ирих̑ами
Унэм к̑уэж̑ынуи к̑ыж̑ырил̑аш.
Ауэ Муратыр щ̑ыб̑г̑эдэк̑ыж̑ым
Зыгуэрым и шым иг̑эк̑лэсаш,
Штабым нэсмэ, зауапл̑эм мык̑уэу,
К̑епсых̑ыж̑ынуи иг̑эгуг̑аш.

Мурат зауапл̑эм шу б̑жыг̑э мащ̑лэхэр
Щ̑ызэринэк̑ри к̑уажэм к̑эк̑уат,
Зы зэман т̑эк̑ук̑лэ иг̑эзэж̑ынуи
Ныб̑ж̑эг̑у зауэл̑хэр иг̑эгуг̑ат.
Ар мэгузавэр: биидзэ л̑увым
Л̑ы б̑жыг̑э мащ̑лэщ̑ к̑аб̑г̑эдинар,
И нэгуи щ̑л̑ырк̑ым Павленко хахуэм:
“Шэр, гыныр мащ̑лэщ̑” - зэрыжил̑ар.
И гузэвэг̑уэм ухэмыг̑уазэу
Зауак̑уэ шухэм хуогуф̑лэ,
И нэщ̑х̑ыф̑лаг̑эр г̑усэ г̑эгушхуэщ̑,
Щ̑л̑х̑ыу нэсыж̑ырк̑ым... мэл̑ащ̑лэ.
Зэуапл̑эм л̑утхэр махуит̑ нэсащ̑и

Шхын ялумыхуэу мэзауэ,
Гъуэмылэ гуитхур нахуигъэсыну
Къербэчым и пщэм ныделъхъэ.
Уэс ныкъуэтеклъу по нэклъу къулэнхэм
Джатэ къихаклэ щызэрызохуэ,
Къуэ уэх пшагъуэм топхэр щыгъуахъуэу
Шэ къэуэж лъалъэхэр цохуэххэ.
Къуанщлабэм хуэдэу адрей бгы нэклум
Хужьыдзэ лувыр щызэрызохъэ,
Щхъэр къимылэту пулемётгъауэу
Павленко хъыжьэри нахоуэ.

Большевик шухэм я бжыгъэм
Бийр тегушхуащи къоклуатэ,
Къахуимыклуэтхэу Павленко сымэ,
Мурат къапэплъэу, мэзауэ:
“Месыр, къежьэнуш дамэху гушхуахэр.
Фейуэ, ныбжьэгъухэ, япэклэщ плъаплэр!” -
Мэгуор Павленко къызэщлэнауэ,
Ирегъэлъэлъыр дзэхушэ жанхэр.
Бийр джатэ пцланэклэ къежьэн къудейрэ
Командэ яту щладзауэ,
Павленко и дзэхэр зэтрикъуэзурэ
И пулемётри щлэмычэу лъалъэу, -
Большевик шухэу жылэм дэклахэм
Зауэ лэнатлэм зылагуэшащ.
Мэжид лэцэншэу зэрыхъзэрийхэм
Захигъэгъуащэри щлым хэгъуэлъхъащ.
Сыт ищлэфынур сабий лэцэншэм?
Шэм зыщихъумэурэ хогъуалъхъэ,
Бий хъэщхъэрылуэхэм, фоч илыгъамэ,
Ари хэуэну мэхъуапсэ.

Зэкъуэтыныгъэрщ пэжклэ къарури
Болшевик шухэр лъэ быдэт,
Дуней зимылэу щытахэр псори
Нобэ зы гъуазэм хуэплащлэт.

Дыгъэм и напэм пшагъуэ тырихъэкӀэ
Абы нӀпкъыжъэ тыридзӀэфын?
ЦӀыхубӀ хышхуэм я щыльӀэ-анӀр
Тезыхыфыни щыӀӀэн?
ХӀку хуитыныгъэм и дежкӀэ
ЛӀӀныгъӀр цӀыхум и бадзӀӀ,
Большевик шухӀмкӀэ лӀӀныгъӀ щыӀӀ?..
АхӀм я гъуазӀр пӀжыгъӀӀ.
ЩыльӀӀр дӀхъейуӀ топыжъ губжъахӀм
Зы сыхъӀт закъуӀкӀэ МӀжид есӀӀ,
УӀсыр бгъӀ хуабӀкӀэ пӀӀӀӀншӀу игъӀву
ЩыӀм зӀрытӀлӀми щукӀытӀжащ:
“ЗауӀм сыщыӀӀу, шӀм сыфӀӀӀлӀыкӀыу,
СӀ зызудыгъумӀ емыкӀукъӀ,
Ди къуажӀ шухӀм заӀӀӀзмыгъакъуӀу
ПӀӀӀӀншӀу сахӀтмӀ сылӀакъӀ.
ТхуӀрыуӀ фочыр лӀрыхуӀу слыгъыу
СӀ куӀдыкӀейрӀ къуагъ сахӀуати,
Мурат имыдӀми сӀ а зауакӀуӀхӀм
СахӀтыфыну сакъыхыхъати”.
Ар здӀгупсысӀм япӀкӀэ плӀӀӀри -
И къуажӀгъу гуӀрыр шым къехуӀхат,
ЩӀӀхыу щыльӀӀтри лӀы уӀӀгъӀр,
Ишри дӀӀӀыгъуу, къыӀуишыжащ.
Павленко ар къыщилъагъум,
ЩӀӀӀлӀм и лӀыгъӀм щыгуфӀыкӀӀащ,
ӀӀплӀӀ хуищӀыну зӀман имыӀӀми
ЛӀыгъӀ ищӀӀхӀр наӀуӀ щыхъуащ.
Сыту и гуӀпӀт МӀжидым
Павленко щӀӀӀкхъуӀкӀэ етамӀ,
ЗауӀ утыкум ар здӀӀӀӀӀлӀым
Зы шхын дзӀкхъӀгъуӀ лухуамӀ.
КъербӀчым къишӀркхым гъуӀмылӀр,
Лей хуабжъ къарешӀӀ зауакӀуӀм.
“ЩхъӀ къӀмысыжрӀ сырыхур?” -
Мурати поплӀӀӀ пӀӀӀӀӀжу.
КъербӀчыр ящӀӀркхым абыхӀм

Зы Іуэху щэху гуэрым елэжью,
ЖьэкIэ а бзаджэм кьипсэлъыр
Мурат и гугъэщ гурылъу.

Арти, Къербэчым гъуэмылэр занщIэу
Командир ищхьэм ныщыбгъэдишэм,
Шэ гуищ хуэдизи къуажэм къэнауэ
Щыунэм щIэлъу щыжилэм, -
КъыщогуфыкIыр, дамэм тоуІуэри
Чэтэн шэтырым ныщIешэ,
Тхылъ гуэрыр етхри арыхэу
Къербэчым и Іэм нырелъхьэ:
“Доктор еплъати гъуэмылэр
Дзэм яшх мыхъуну жиIащ,
Ауэ ныщхьэбэ нэгъуэщI къашэну
Налшыкым быдэу слуэхуащ”...

МэжэщIэлIагъэр лыгъэм текIуакъым,
Іуэхур зи фIэщхэри шынакъым,
ПIалъэкIэ пэжым пцIыр нытелъадэми
Гъэр зэман кIыхькIэ хуэщIынкъым.
И натIэц плъыжьым хэжа цы пхъашэхэр
НатIэм пцIантIэпскIэ кIэрышхэжауэ
Зауэрт Павленко Іэдэу, Іэрыхуэу,
Мэжидыр ибгъукIэ къыщылъу.
Пулемётышэр зэригъэзахуэурэ
Зэман-зэманкIэ бийм триубыдэрт,
Ар щыхущIыхьэми гушыIэ псалъэкIэ
Лы цыкIу Мэжидым кьегуапэрт.
Фоч, пулемёт, топыжь жыхьауэхэм
Нэхъри хуабжьу залэтхэрт,
Павленко пIащIэу и пулемётри
Шэ нэщI имыкIыу телъалъэрт.
А сыхьэтыпэм Муратыр псынщIэу
Павленко дежкIэ кьежьащ,
ПыгуфыкIыжурэ ар Мэжид цыкIум
МащIэу хуеплъэкIри игъэщIэгъуащ:

“Уи гъусэ лышхуэр пулемётгъауэ
Гъэсэнуп уибгъуклэ гъуэлъа?
Зыкъуегъэщхьыпэри щлалэфлым;
Ар дауэ хъууэ мыбы къэкӀуа?”
Мурат апхуэдэу Мэжид цыжриӀэм
ЩыльӀэм гусауэ зыхеудыгъуэ,
Къэгъыным хуэдэу гуауэ цыхъуащи
Къыдэмыплъейуэ мэщатэ.

Щлалэр нэщхъейуэ хэплъэжу щылъу
Пулемётгъауэм щилъагъум,
Игъэгушхуэну лы цыклум
Гуапэу тоуӀуэр и щыбым:
“Апхуэдэ щлалэр зауапӀэм нобэ
ПщӀэншэу къэкӀуауэ жыӀӀэнкъым;
Икъуклэ лыхъужьщ, мышынэщ,
Абы схуищӀахэр плъэгъуакъым!”
Павленко жилэр Мажидым и гум
КъехуэбэкӀати зыкыӀэтащ,
Мурат къыщытхъумэ нэхъ фӀэгъуапэжу
МащӀэу нэбгъузклэ къыхуеплъэкӀащ.

ГущӀэгъу хэмылъу зауэр губжьащи
Уэс ныкъуэтекӀыр лъыпсым ирелэ,
ЗамышыӀэжу биидзэ Ӏувыр
Хуэму щыбагъклэ зэщӀокӀуэ.
“Мэжид, Мэжид, псы щыӀэ!..
Си пулемётыр зэщӀӀеплъэщащ!” -
И Ӏэ лъэныкъуэр мащӀэу уӀауэ
Павленко къаджэу щидзащ.
“Упсэу, Мэжид, упсэу си щлалэ,
Пхузимыгугъэм укъыщыщӀэкӀщ”.
Псы пэгун щыӀэр Мажидым кыхьри
Павленко и бгъумклэ тӀысащ.
Мурат цышынэурэ Мэжид зиущэхуу -
“Сихужым” - жилэурэ гузавэрт,
Павленко хахуэм и пулемётыр

Щимыгъэчэжу къэлъалъэрт.
Пулемётыбзэм и нэр тенаурэ
Мэжид а махуэм щэхуу зегъэллыр,
Лыплэ нэсахэм абы захибжэу
Шу бжыгъэм хэтуи зельытэр:
“Хьэуэ, Павленко си ныбжьэгъуци
Ар командирым езгъэлъэлунщ,
Сэ къалэнышхуэ зэрызгъэзащлэри
Абы жырилэмэ сыкъыгъэнэнщ.
Сэ сысабийкъым: пулемёт плъахэр
Псы щылыгъэсхьурэ согъэупщылууж,
Бий зэхэзежэхэм Павленко жеслэурэ
Зэрыхэзгъауэри езым ещлэж.
Сэ командирым сыт къысхуигугъэр?
Жаныгъэу силэр Павленко ещлэр.
Сыт щлалэ цыкълуклэ ар къыщыызэдждэр?
Абы ялъагъуркъэ злэжьыфхэр?”
Абы лы дыдэу зибжыжу хоплъэ,
Мурат и псалъэм ар йожьэ.
Аурсэнтх лъапэу пшагъуэбэм
Щызежэ шухэм йохъуапсэ.

Лъэбакъуэ тлощлклэ пэжыжьэ цыхур
Умылъагъуфу пшагъуэбэт,
Джабэклэ щылтэхэу Муратым и дзэм
Уэ плащэ луу шэр ядзхэт.
Щыплэр къуейщлейщи цыху лугуэшахэм
Мурат и макъырщ я гъуазэр,
Зэщлэплъэщащи а лыхъужь куэдхэм
Япэклэ клуэнырщ я плъаплэр.
Къербэч Муратым гъунэгъу зыхуищлурэ:
“Фыхэуэ!” - жилэурэ къызэхихьырт,
Зэиклэ щэху зищлу бгъэдэклуэтапэрти:
“Цыхур тфлуклэдыр” - жилэжырт.
Ар имылъагъуурэ цыхум яхэтмэ
Бийр къаруушхуэу илуатэрт,
Плъыжьхэр теклуэнклэ амал имылэу,

Ахэр джэгуаклуэуи гуилъхьэжырт.

ЛъэпитI зэхуакур зауэ утыкути
Мурат и цыхухэм джабэр и гьуазэт,
Нэхъ уэх лъэныкъуэм зыхуигъэзауэ
Къербэчи щэхуу щыубэт.
Зэман куэдыщэ дэмыкIуэ зэуэ
Ар здыхэт пакIэм сабыр защIащ,
КъызэщыкIуатэурэ яужькIэ гьуэлъхэу
Павленко занщIэу гу ялътIащ:
“Мэжид, хуэм цыкIуэрэ, укъэмыуву
Ижырабгъу пакIэмкIэ епщэкI,
Хэт къыпщIэупщIэми усакъыу,
“Сыфщыщ” яжепIэурэ яфIэкI”.
Мэжид унафэ ныхуащIмэ лIуэу
Зилътэжынути гуфIащ,
Ар фIэлэуэху цыкIуу, зигъэщIэгъуэжу
Унафэм - псынщIэу пыхъащ.
Жыхуалэ щыпIэм щIалэр щынэсым
Цыхухэр гузавэу IэщIэлъэгъуащ,
Фоч нэщIхэр я бгъукIэ гъэтIылъыжауэ
Шэ ямыIэжу къищIащ.
А зы сыхьэтым джэду щаклуэкIэу
И щхьэр ишийри пшагъуэм щIэплъащ.
Бгъэ лъэтэн пэплъэу, фыцIагъэ закъуэ
Быху нэзым тету Iуплъащ.
ЕкIуэтэлIэуэу гьунэгъу щыхуэхъум
ЕхуэфI Къербэчу къищIащ.
БгъуэщIагъым шэхэр ашычкIэ щилъхьэу
Шэч хэмылътыжу нэхуащ.
ЩIалэфIым лIыгъэ кыхъауэ... гуфIэу
Павленко псынщIэу ежэлIэжащ,
Къербэч ищIамкIэ хуэфащэ Iыхъэ
Бэм я унафэкIэ лъысащ.

Дунейр толъкъуным иштащ, зы макъи
Зэхэпхыжыфыркъым, ауэ мэдыу;

Мурат и шухэр хуабжью ешахэу
Іэщэ, шэ, гынхэри я мащіэу, -
Пулемётышэр Іэщіэмэщіауэ
Павленко щатэу хуежьящ,
Жьы псынщіэм хуэдэу Муратым
Гупхэр кѣижыхью кѣэнащ.
Іуэхур шынагъуэщ. Муратыр шэсри
Штабым кІуэну щіэпхъуащ,
Павленко жагъуэу нэщхъейуэ
Мэжид хуеплъэкІри жиІащ:
“Си шынэхъыщіэ, Іуэху гуэр сщыгъупщэри
Мурат жезмыІэу кѣэнащ...”
Псынщіэу зэпхъуэкІри и пулемётыр
Бийм хуигъэлъалъэурэ зыгуэр кѣищтащ:
“Мо шы хъэзырым щіэхыу зыкѣедзи
Мурат лъэщіыхыи мыр лъэгъэлэс,
Письмор зэрепту, укѣэмыкІуэжу,
Уэри штабым кѣэнэжи тес”.
Ар зэригъакІуэм иригуфІами
Штабым тесыныр кѣехъэлъэкІащ.
Павленко гуэрым ар лІым химыбжэу
Гурщхъуэ ищІурэ щіэпхъуащ.
Муратым псынщіэу тхылъыр щыритым
ГуфІэу шу цыкІум кѣыхуеплъэкІащ:
“ЛІы кѣыпхэкІынущ, упсэу Мэжидыр!” -
ЗэрыкІуэм хуэдэурэ кѣедэхэщІащ.

Зы тэлай мащіэкІэ шу плъахэр
Чэтэн шэтэрым нытелъэдащ,
ЛІы гъур пэ псыгъуэу Аслъэн жъэкІагъуэм -
Командир ищхъэм ахэр ІущІащ.
ЩІагъуэу кѣемыплъу, Іуэхур “фІэцІыкІуурэ”
Мурат кѣепсалъэу щіидзащ,
И жъэм сенычкІэ ныжъыдэтІыхъурэ,
КѣыфІэмыІуэхуу моуэ жиІащ:
“Фымыгузавэ, - картэм хуеплъэкІыурэ
Іуэхур шынагъуэкъым. Сэ сощІэр.

Топибл ящыгъуу ныщхъэбэ жьыуэ -
Дэлэпыкъуэгъухэм сапоплъэ.
Ауэ штабым шэ ашычищыр
Хъэзыру тельщи гум илхъэ,
Пшапэм нэмысу къэсыну щытщи
НэгъуэщӀ къэгъакӀуи егъашэ”.
Мурат зигъазэри арыхэу шэхэр
Гум иригъэувэри щыгъуу кӀуэжащ,
Чэтэн шэтырым и лъабжьэм
Мэжид жей щыкӀэу щещӀащ.
Командир ищхъэу Аслъэн жьакӀагъуэр
Тутын игъэсурэ къыщӀокӀыр,
Лъэныкъуэ псори абы къеплъыхъри,
МащӀэу мэфийри, щӀохъэжыр.
А зы сыхъэтым Мэжид и дежкӀэ
Къуэм лӀитӀ, зеплъэкӀыурэ, къыдокӀхэр:
“Сыт мы цыжьбанэр?” - жалэурэ тӀури
Хуэму дыхъэшхыурэ пщыӀэм йоблагъэр.
Аслъэн жьакӀагъуэм и лэ хужьитӀыр
Зэтригъауэурэ ящогуфӀыкӀыр.
Жей нэпӀ Мэжидми, ар игъэщӀагъуэурэ,
Къэхъунум пэплъэу зеудыгъур.
Аслъэн жьакӀагъуэм зимыгъэлущэурэ:
“Арщи, си къуэшхэ, - жиӀэу лӀы щэхум
Ӏуэху тепсэлтыхъу къыщӀедзэр, -
Дзыншэу солажьэр, плъыжьхэм я мащэр
Нэрымылъагъуу соухуэр.
Нобэ фӀэмыкӀыу сэ мы зауаплӀэм
ЩыӀэ Дзэ Плъыжьыр фэзгъэубыдынщ,
Удын гу къинэр а лъамцӀэ гупым
Си амал закъуэкӀэ езгъэгъуэтынщ.
Мы зы тхъэмахуэм лэщэ хуэлухуэщӀэу
Дзэм къахуэкӀахэр псори згъэпщӀауащ,
Ар Къуэнэфыжьым и жьэгъу быдаплӀэм,
Фэ сынывэжьэу, щызгъэтӀылъащ.
Нобэ фӀэмыкӀыу щӀэхыу фымышэмэ
Большевикынэ теплъэнкӀи хъунущ,

Жэщи щыхъуаклэ, фемужьэрэклмэ,
Куэду шынагъуэщ, къащлэнкли хъунуш”.
“Упсэу, уи лыгъэрщ пащтыхь дамыгъэм
Дауи уи бгъэгур щыщигъэнар,
А уи пэжыгъэрщ а хужь лъэпкъ лъагэхэм
Ныбжьэгъу хьэлэлу ущлабжыфар.
Захуэщ, ныжэбэ ар нэдгъэсынклэ
Гурщхъуэ хэлъкъым, умыгузавэ,
Вагъуэм и пэбжми а большевикхэм
Ар лэщлэтхынклэ удогъэгугъэ!”.
А ллитым язым псалъэр иубыдри
Щытхъуклэ Аслъэныр къызэщилащ,
Иригъэлейуэ етланэ лыми
Псалъэ фэрыщхэр щигъуащ.

Гъэщлэгъуэныщэкъэ Мэжид и дежклэ:
“Плъыжь” командирь хужь гъуазэщ,
Гуащлэрыпсэухэм къащызэуклыу
Гугъэ зыхуищыр щхъухь зехъэщ.
Ар мэгупсысэ: щлэхыу нэсыжу
Луэху зэриыхъэмэ шынагъуэщ;
Зыкъыгъэхъейми шэтырым щлэсхэм
Гу къылъатэнкли дзыхьыджэщ.
Дауэ ищлыну? Луэху зилэр сакъщи
Тхьэклумэ жанклэ мэдалуэр,
Шэтыр бжэлупэм хуэзанщлэ дыдэу
И шыгъуэр щытщи ялъагъухэр.

А здэгупсысэм лы щэху къэклуахэр
Сэлам яхыжхэри щлокыжхэр,
Мэжид жей нэпцлри арыхэу
Зыщлэуфауэ къагъанэр.
Иджы арыхэу къыщлэмыпхъуэжмэ
Бийхэр я гугъэм нэсынуш,
Ауэ аргуэру жьаклагъуэр тхэуэ
Къэнауэ щысщи къищлэнуш.
Сыт и амал? лэщэ илатэмэ

Мыгупсысэххэу кыщылъэтынт,
Аслъэн жьаклагъуэм еуэнти псынщӀэу
Мурат хыбарыр хуихынт.
Къэтэджщ хуэм цыкӀуу, жей башхъуэ щыкӀэуи
Нэм щӀӀуэтыхьурэ кьежъащ,
И шыгъуэжъейми гъунэгъу щыхуэхъум,
Уанэр телыххэти, щӀӀпхъуащ.
Шы лъэмакъ хуабжьым Аслъэн жьаклагъуэр
Щтауэ, гузавэу щигъэлъэтащ,
Лъэтам иплъыфэу Мэжид шу цыкӀум
Лъапэм нэсауэ теплъащ.
Сыт ищӀӀжынт? Жьаклагъуэ щэхум
ЩыӀӀ техьэгъуэр кыпкырыхъащ.
Ар кӀӀлъыщӀӀпхъуэми - ӀӀщӀӀкӀыпати
ӀуэхущӀафэ тхылъхэри щӀиващ.
А зы сыхьэтым и ӀӀщӀафӀащэхэр
И пкъым ирищӀӀэри уващ,
Большевик ӀӀщӀэр зырита ифӀхэм
ДӀӀӀпыкъуну псынщӀэу тежащ.

Тэлай дӀӀауэ а Мэжид щӀалэр
И ныбжьэгъужьым бгъэдӀлъэдат,
Даущ щыӀӀжтӀкъым - фочауэ гуащӀӀэр
ЯгъэвувыӀӀжри жӀщыр жӀят.
Сакъыу Павленкэр пулемӀт кӀакхъум
БгъэдӀсти псынщӀӀэу кыщылъэтащ,
Бгъурылъ и фочыр гъӀпсати занщӀӀэу
Мэжид еуэну тыригъӀпсащ.
“УхӀт? КъӀпсалъӀ!” - аслъӀным хуэдӀу
Павленкэр хуарзӀу кыщӀилъым,
Гу кылъӀт лъӀпкыи Мэжид имыӀӀу,
Ар къӀдыхъӀшхыу щӀцӀыхум, -
Фочыр хыфӀидзӀэри Павленко хыжъӀэм
Мэжидым ӀӀплӀӀ кыришӀӀащ.
КъӀхъуа-къӀщӀахэр ныщыжыриӀӀэм
ПулемӀт гъауэр кызӀӀӀӀӀнащ:
“УӀӀщ, ди ДзӀ Плъыжъым ухуӀфащӀу,

Шу щхъэмыгъазэ ухъунщ,
Щлагъэщхъуэжауэ зауаклуэ фочыр,
Ущлалэ цыклуми, уэстынщ!
Моуэ зэуаплэмклэ щэхуу еклуэкли
Муратым щлэхыу хъыбар егъащлэ,
Мэ, мы шинелпри псынщлэу щытлагъи
Мы лыхъужь фочри зыдэщтэ!”.

Уемыпсэлъэж Мэжид, зауаклуэщи
И шинелыщхъуэр шэклэ яблащ,
Ар унэм клуэжмэ, щлалэ цыклу джэгум
Пхухыхъэжынкъым, лы хъуащ.
Лы цыклум къеплъри Муратыр
Хуэму дыхъэшхри къежъащ.
Мэжид и фочыр быдэу икъузу
Иужьым итурэ щэтащ:
“Мурат иджыри ауан сыкъещлыр.
Щхъэ имыцыхурэ си лыхъужьыгъэр?
Сыщлалэ цыклуу щхъэ гугъэ ищлрэ -
Щхъэ имылъагъурэ фоч щхъуантлэр?”
Мурат дэщлыгъуурэ ар сабыр дыдэу
Павленко дежым нэсахэщ,
Зауэли гъэсауэ и пкъыр хуэщлауэ,
Фочыр и башу, жауэ уващ.
Луэхур зылутир ныщыхуилуатэм
Мурат Мэжидым нитеулуащ,
Псалъэ гурыхьклэ зауаклуэ цыклум
Щыгуфлыкыжурэ едэхэщлащ.
А зы сыхъэтым шу гуп зыщлигъури
Мурат луэху щэхум иужь ихъащ,
Зауаклуэ цыклуми зыкъимыгъанэу
Абы яхэту хуарзэу щлэпхъуащ.
Шухэр а щыплэм гъунэгъу щыхуэхъум
Яшхэр къуэ быдэм къыданэр,
Унафэр щлащи - щэху дыдэу ахэр
Бгъуэщлагъыжь лъапэм ноклуаллэр.

Мазэншэ жэщци бийр ямылгагъуу
Псальэ макъ щэхухэр я гъуазэщ,
Къуэ зэв жеяри ямыгъэушурэ
Бгъуэщлагъыжь лъапэр я плъаплэщ.
БгъафэкIэ пщыхэурэ Мурат и гупыр
Абы и лъапэм епщылIэпаш,
Быдаплэ лъэгур бий къэрэгъулхэм
ЗэщIаубыдахэу къащIащ.
Сэмэгу лъэныкъуэмкIэ мывэ пкIэлъейуэ
Лъэс лъагъуэ закъуэщ бгъуэщлагъым иIэр
Ар бийм IэщIэлъмэ - езэгъыплэншэщи -
Лъэлэсыфынукъым я Iэщэр.

А лъагъуэ закъуэр бий къэрэгъулхэм
ЛIы бжыхькIэ тIуащIау къэувыхъащ,
Гъуащхъэм къырахыурэ къырахъэх Iэщэм
Лъапэм щIэт шыгухэр игъэлъэлъащ.
Шыгум бгъэдэтым теуэ ныхуащIмэ
Быдаплэм щIэтхэм хъэлэч къащIынущ;
Плалъэ плэщIэгъуэщ, емужьэрэкIми, -
Шыгуищым Iэщэр Iуашынущ.

Дзыхь зыщIа бийхэу Iэщэ хуэгуфIэхэр
Бэлэрыгъахэу къаувыхъащ,
Мэжид и лIыгъэри игъэлъэгъуэну
Мурат и гъусэу кIуэри уващ.
Гухэр гъунэгъущи абы елъагъур,
Зимыгъэхъейуэ Iэдэу мэдаIуэр,
ЗыхуэмышыIэу... уэну мэплэщIэр
Ауэ унафэм ныпоплъэр.

А зы сыхъэтым Мурат зишэщIри
Пулемёт гъуазэр тыригъэпсащ,
Къуэ уэх сабырыр макъым дэгызу
Жэщым лыгъэшхуэр щIэнащ.
Дзэ Плъыжь зауакIуэхэр зытеуа бийхэр,
Щымыгугъахэм къыщыщIэкIащ,

Щтаплэ ежъэхэри зэрызу
Мывэжь дорэшхэм дэпщхьащ.
Сыкъэвмыщлэххэу сыщывэдалуэм
“Цыжьбанэ” жыфлэри фыдыхьэшхати,
Тщыщ къэвмыгъанэу дызыщлэфкъуэну
Чэтэн шэтырым щыжыфлэгъати” -
Жилэу Мэжидыр Мурат бгъурытурэ
Фочыр шияуэ гум еклуэлащ,
Зы лы улэгъи шыбгъум бгъэдэлъти
лэщэ илыгъхэр къыхыфлидзащ:
“Хужьхэм сахэту сывихьэллами
Сыфщыщ, си къуэшхэ, сызэвгъэпсалъэ,
Слъэмыкыу ахэм сызэхашами
Си луэху зытетыр зэвгъащлэ.
Сэ хуитыныгъэм щлэзауэ лъэпкъым,
Быдэу вжызолэ сащыщу
Дыщэ дамэхухэм сеуэну
Зыкъэзгъэнаклэщ дзыхь фщлымэ.
Къуэшылэ хуабэм сыпэщлэхуащи
Шынэ симылэу сывэпсэлъэнщ,
Фи цыху фуклынумэ, фызэрегуаклуэщ,
Зэ сыкъэфщлэжмэ фыщлэгъуэжынщ, -
И бзэр мыклантлэу улэгъэм хуиту
И лэр илэтри къахуэуващ, -
Дзыхь ныфхуэзмыщлмэ сыщлэпхъуэжынтэкъэ,
Си къуэшхэр сщлэжырти зыкъэзгъэнащ.
Аслъэн жьаклагъуэм къыдищла луэхур,
Сымыщхьэщытхъумэ, есщлэжыфащ,
Гу зэщлащлахэр щлэзмыгъэпхъуэжу
лэщэр ярызу къыфхуэзгъэнащ.
Ауэ, си къуэшхэ, луэхур иджыри
Къанэ щымылэу ухакъым,
Аслъэн жьаклагъуэу бзэджэжъым
лэщэу къитахэр мыракъым.
Мо бгъуэщлагъыжыыр иджыри куэду
лэщэ дыгъуаклэ хуэфлу гъэнщлащ,
Аслъэн жьаклагъуэм бгъэдэсу

НэгъуэщӀи а щыплӀэм къинащ”.
Мурат хуэм дыдэу, щабэу, лэдэбу
Абы и псалъэм ныщӀэдэлӀуащ,
Къуэм и щэлӀу макъыр зэтеувылӀати
УӀэгъэ мащӀэри хуипхащ.
Зыгуэр къыреджэ арыхэу псынщӀэу,
УӀэгъэ гъэрыр и лэ ирелъхъэ,
Гу хъэлъэ щытхэм ари ящӀыгъуу
Дзэм яхуишэну жыреӀэ.

Шэм дэлыбауэ щыта къуэ нэщӀыр
Жэщ тепхъуэ фӀыцӀэм дэжеижащ,
Лъы гъажэ лӀэцӀэхэм загъэпсэхуати
КъуакӀэм и хъуцӀэр сабырыжащ.
Жэщ гузэвэгъуэщ, жьакӀагъуэ бзаджэр
БгъуэщӀагъ пащтыхъу къэнащ.
Дуней мамырыр лъыкӀэ зыцӀалэм
Я лы гъэсахэр бзэхащ.

Тэлай зыбжанэкӀэ гупсыса нэужьым
Мурат унафэр ткийуэ къитащ,
Мывэ жан хъэдзэхэм бгъафэкӀэ тепщурэ
БгъуэщӀагъ лъагъуэжьым тепщхъащ.
Жьы уэм тӀэкӀу къепщэм ахэр хуцӀэджэу
Даущ ямышӀхэу мэдӀуэр,
ӀуащӀэ макъым гъуцӀӀ Ӏэуэлъауэр
МащӀэу къыхэщӀу зэхаххэр.
Мурат и гугъэщ абы къамыщӀэу
Лъагъуэм дэпщейуэ теуэну,
Фочауэ мыхъуу бгъуэщӀагъым нэсмэ
Бийхэр джатэпэкӀэ илӀынхэу.
Лъагъуэм и ныкъуэр якӀуа къудейуэ
Бийхэм гурыщхъуэ ящӀащ,
ӀуащӀэ макъыр хыумыщӀыкӀыжу
ГъуцӀӀ Ӏэуэлъауэхэр къэлӀуащ.
Мурат и ужьым Мэжидыр илӀти
“Хъэзыр!” жыхуиӀэу къытеуӀуащ,

Гъуэ Iуфэ бзаджэм а зы дакъикъэм
Пулемётышэр кыщIэлъэлащ.
Амалыншагъэт а зы сыхъэтыми:
“Зыфхъумэ!” - жиIэу Мурат гуоуащ,
Мывэ хъэдзэжъхэм зыкъуагъэбзахэри
Шэр тыракIутэу хуежъащ.
ЯщIащ абыхэм мывэ бгъуэщIагъым
Шэ ебутыпщкIэ мыгъыну,
Ауэ къехыжрэ гъуэм и ижърабгъум
Зыкъыхуагъазэмэ нэхъ хъуну.

Хъуакъым: биишэр гъэмахуэ уэшхыу
Зэпу имыIэу уэфу къатохэ,
Мыдэ лъэгу уэхым къагъэзэжынуми...
Хъэлэч къащIынхэки мэшынэ.
Мурат хуэлэзэурэ, зэщIимыгъакIуэхэу,
И гъусэ плъыжъхэр кыIуишыжащ,
БгъуэщIагъыжъ бзаджэм и ижъ лъэныкъуэмкIэ
Ахэр епщылIэри еуэу щIадзащ.
Большевик лIыхэр иджы бгъуэщIагъым
Хуиту еуэфу Iэдэу уващ,
Бийр гузэвэгъуэм абыхэм хадзэри
БгъуэщIагъыжъ зэвым ираубыдащ.
Ауэ Мэжидыр лъэгум къехакъым,
Мывэм бгъэдэлъу нодалуэр,
Iэпэр фоч кIакхъум щIэлъхъауэ, пласщIэу,
Зы лыгъэ гуэрым ныпоплъэр.
Бийм гъунэгъу дыдэу епщылIа пэтми
И нэм къищтэфыр зы ныбжъщ,
ИтIысыклауэ пулемётгъауэри,
Гугъэ зэрищIымкIэ, жъаклагъуэрщ.

Иджы Мэжидым зыгуэр имыщIэмэ
НэхъыфI мыхъункIэ шынагъуэщ,
Абы IуигъэкIмэ жъаклагъуэр,
Щыплэр къищтакIэщ, лы хъупхъэщ.
Мывэ сэхужъым зыкъуишиикIри

Тхуэрыуэ фочым нафлэр кѳищаш,
Іуэхуей зехьаклуэу жьаклагъуэ щэхум
Щыбклэ занщлэу зытыридзаш.
Пулемёт макъыр щым хъуа кѳудейуэ:
“Дыдейщ бгъуэщлагъыр!” - Мэжид гуоуаш.
Жьы псынщлэм хуэдэу Мурат и гупри
Лъагъуэм кѳырижэу щладзаш.
Ауэ ищлакъым зауаклуэ щлалэм
Бгъуэщлагъ жеяр кѳэушыжыну,
Аслъэн жьаклагъуэм и гъусэ щэхухэр
А щыплэжъ бзаджэм кѳинауэ.
И гур зэгъауэ щлалэр здэщытым
Тхуэрыуэ фочыр кѳыхуэлыдащ,
Лы Іэдэ гупыр нэсын кѳудейуэ
Си Мэжид цыклур етлсэхаш.

А зы сыхьэтым Мурат и гупыр
Аслъэн губжьахэу илѳаш,
Бийр кѳитлысыклри, зыкѳимытыну,
Фочклэ кѳахэуэу хуежъаш.
Большевик щлалэхэр ныщербгъэрыклуэм,
Фочыр хыфлѳидзэри щыбклэ ижаш,
Закѳыримытурэ бомбэ Іэрыдзыр
Мурат и гупым кѳахиутлѳпщхъаш.
Щыблауэм хуэдэу а макъым
Къуэ зэвыр ину кѳыдэгулащ,
Лы щхъэмыгъазэу зыбжани
А удын бзаджэмклэ жеящ.
Ауэ биижъым зимыхъумэфу
Мурат и джатэм дэсабыращ,
А щэхурыуэр мыхъеижыну
Бгъуэщлагъыжъ клѳфлым кѳинащ.
А жэщ клѳфлыщэм большевик щлалэхэр
Бгъуэщлагъ быдэжъым тепщэ хуэхъуаш.
Пулемёт щхъуантлэхэу бийм ягъэпщклуахэр
Мэжид и флыгъэкли кѳагъуэтыжаш.
Улэгъэ мащлэт, лы хахуэ цыклум

Мурат гуфлэжурэ нытобзэрабзэ,
И блэ кѐеузым ныхуэмыубзэу...
Гушхуащ Мэжидыр, мэгуфлэ.
Ди Мэжид хахуэм и лыхъужьыгъэр
Нобэ Муратым налуэ хуэхъуащ,
Ар щлалэ цыклухэм яхимыбжэжу
Лыхъужь цлэрылуэхэм хыхъащ.
Ехъуллэныгъэм имыгъэпагэу,
Мэжид гупсысэурэ дзэм хыхъэжащ,
Павленко нобэ пыгуфлыкыжу
Лы хахуэ цыклум лэпллэ хуищлалэ.